

Nya fundament i kv Ambrosia

L2011:4081

Kv Ambrosia 6

Linköping stad och kommun

Östergötlands län

Helén Romedahl

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet/lokal/område/sträcka	Kv Ambrosia 6
Socken/stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	L2011:4081
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH2000
Mätteknik	RTK
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-4408-2022
Länsstyrelsens handläggare	Åsa Westin
ÖM dnr	0084/22
ÖM projektnr	001983
ÖM Intrasisnr	olm2022002
Beställare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Raid Yalda. Restaurang Merwah
Projektledare	Helén Romedahl
Biträdande projektledare	-
Personal	-
Fältarbetstid	2022-05-09 — 05-10
Totalt undersöktes	9 m ²
Fynd	Nej
Foto	Ja
Analys	Makro och ¹⁴ C
Grafik	Helén Romedahl
Renritning	Johan Levin
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.
Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Nya fundament i kv Ambrosia

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Tidigare arkeologiska undersökningar	8
Syfte och metod	10
Resultat	11
Referenser	13
Appendix 1. ¹⁴ C-analyser	14
Appendix 2. Makrofossilanalyser	17
Bilaga 1. Ritningar	20

Omslagsbild: . Kv Ambrosia med Platensgatan till höger i bild. Foto från söder, Arthur Möllman (år okänt).

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

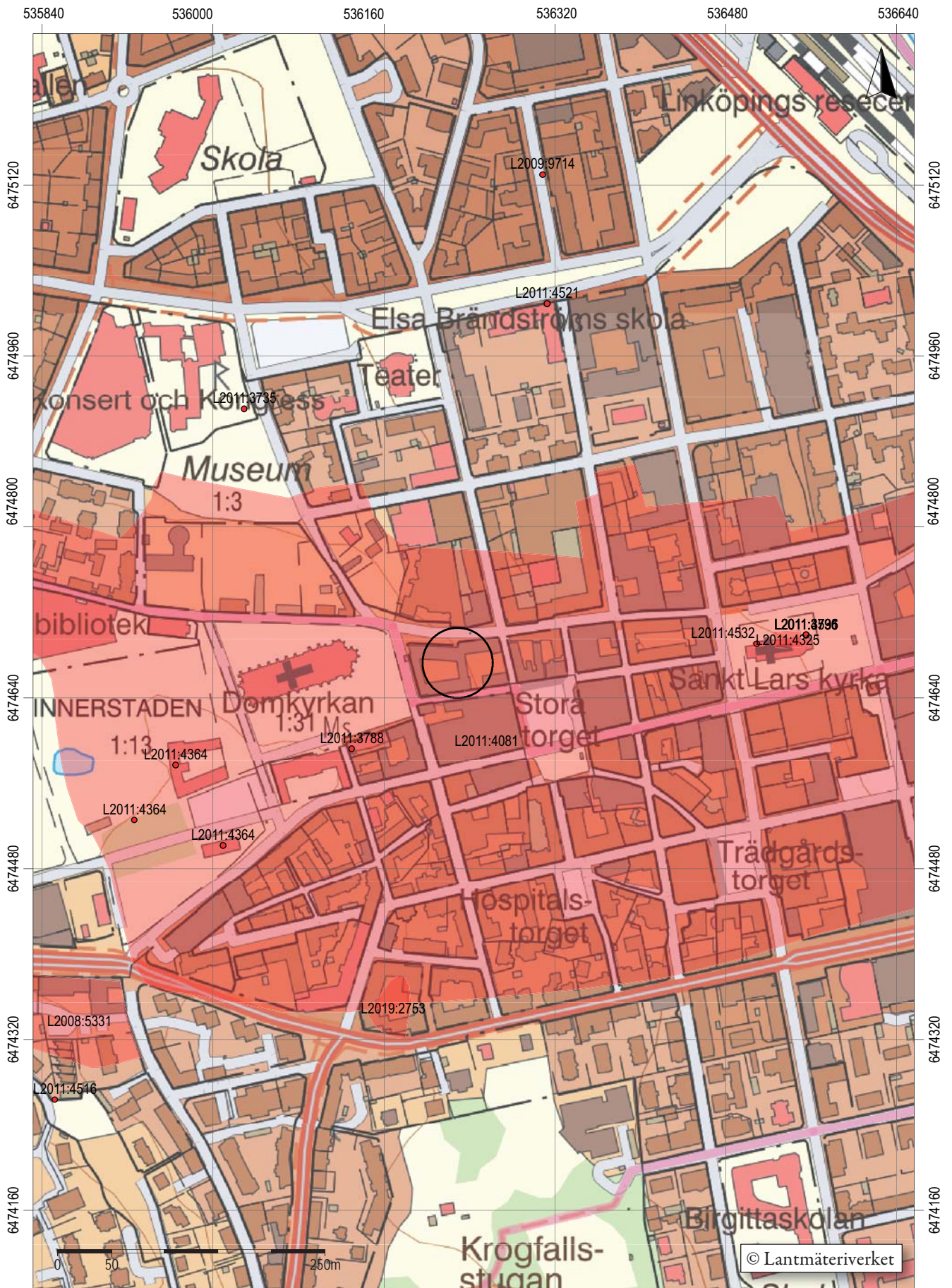
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Den 9–10 maj 2022 utförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom kv Ambrosia 6, inom fornlämningsområdet för Linköpings medeltida och historiska stadslager, L2011:4081. Arbetet utfördes med anledning av schaktning för fyra markisfundament till Restaurang Merwahs uteservering. I samtliga schakt framkom kulturlager och i ett av schakten en stenläggning. De äldsta lagerkontexterna låg på ett djup om ca 1,2 m under dagens markyta.

Helén Romedahl
antikvarie

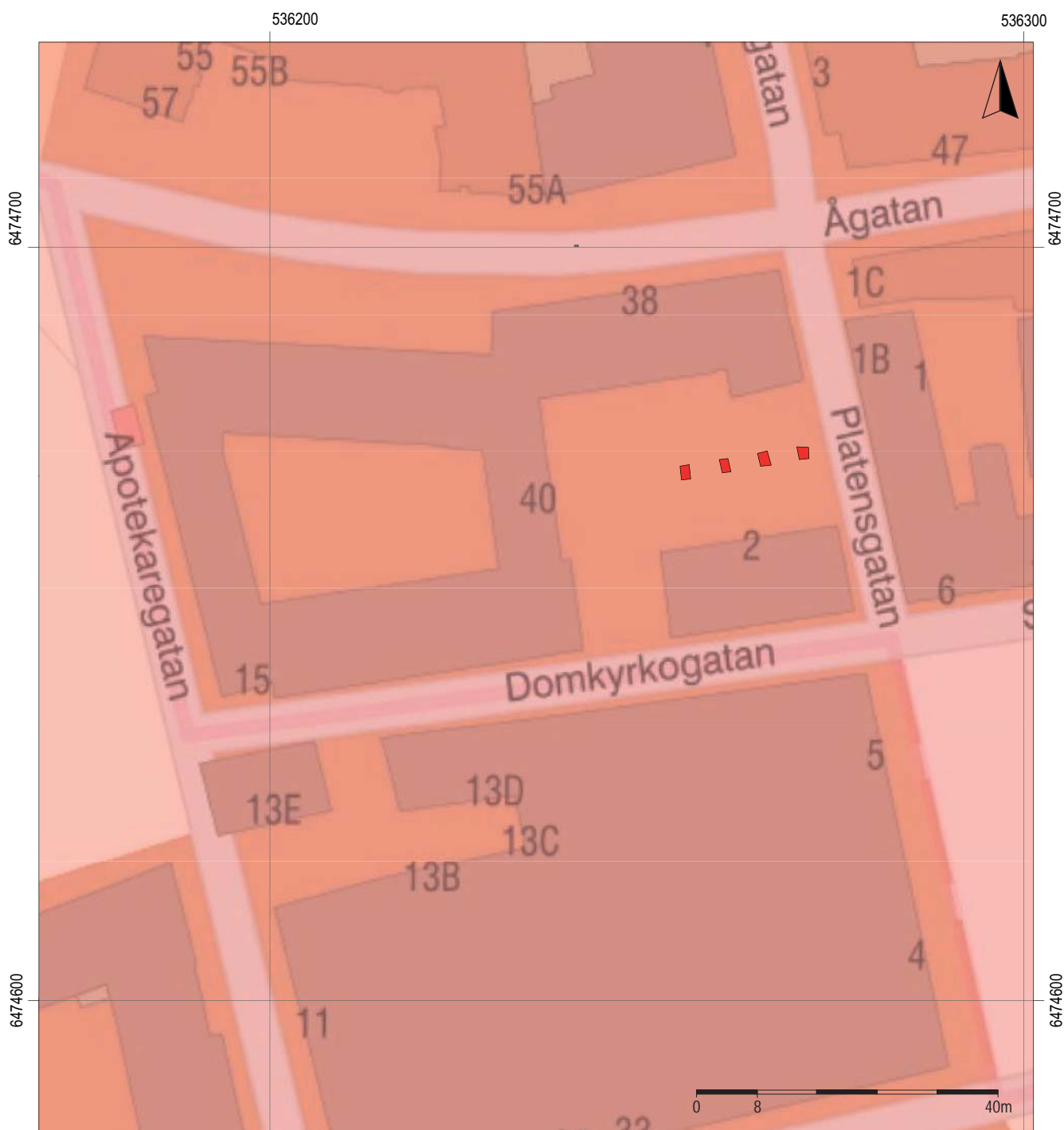
Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Den 9–10 maj 2022 utförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom kv Ambrosia 6, inom fornlämningsområdet för Linköpings medeltida och historiska stadslager, L2011:4081. Arbetet utfördes med anledning av schaktning för fyra markisfundament till restaurang Merwahs uteservering. Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Östergötland. För de arkeologiska kostnaderna svarade Promeza AB, Restaurang Merwah. Ansvarig för fält- och rapportarbete var Helén Romedahl.

Områdesbeskrivning

Kvarteret Ambrosia ligger centralt i Linköping, nära Stora Torget, och begränsas av Ågatan i norr, Platensgatan i öster, Domkyrkogatan i söder och Apotekaregatan i väster. Tvärs över Apotekaregatan har kvarteret direktkontakt med domkyrkoparken och domkyrkan. Vidare är kvarteret beläget på östsluttningen av en grusås och terrängen vid Hagdahlska huset sluttar kraftigt åt öster (Ohlsén 2001:5).

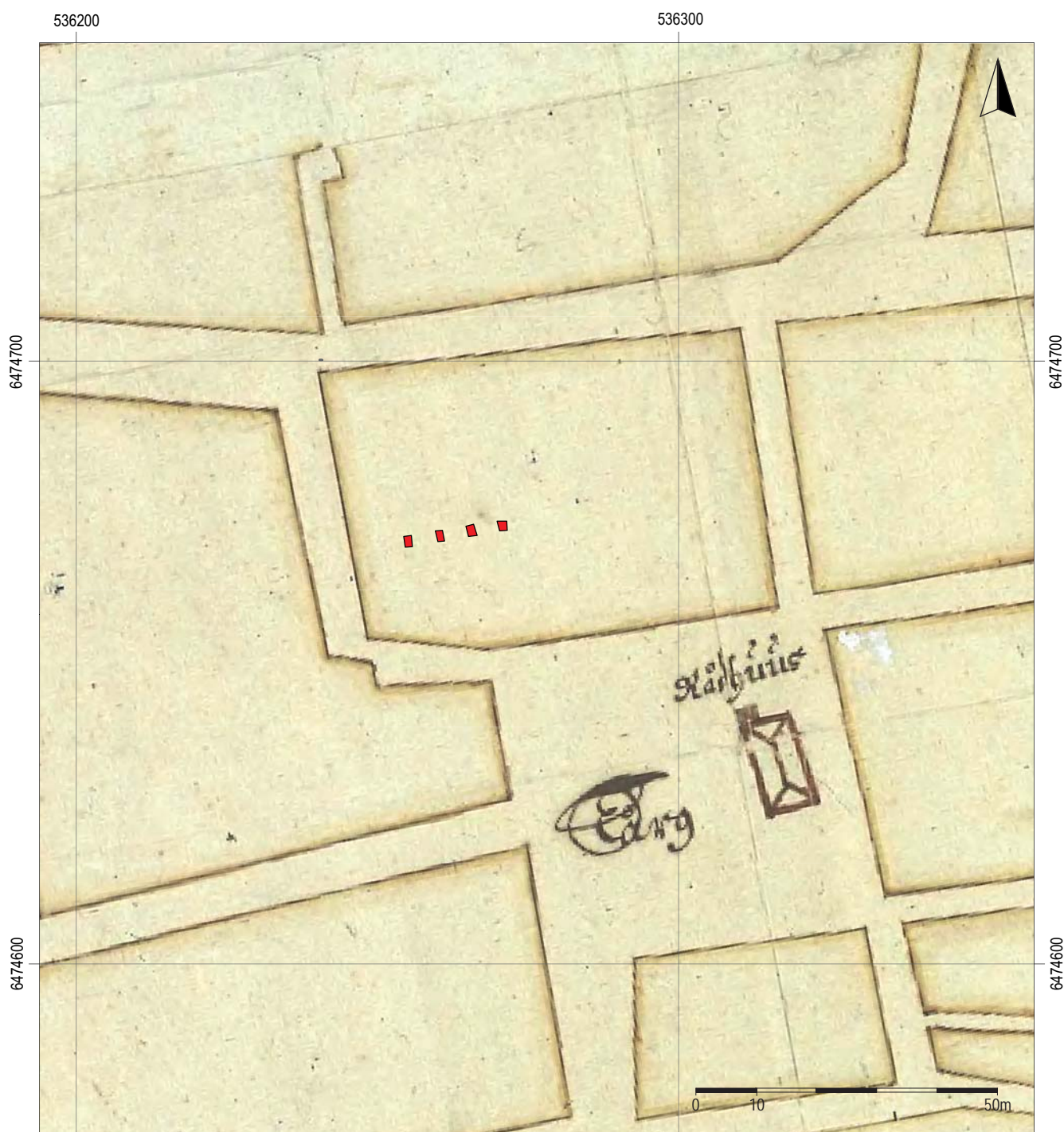
Figur 3. De fyra schakten (röda polygoner) som togs upp i kv Ambrosia. Skala 1:800

Undersökningsområdet mot bakgrund av det historiska kartmaterialet.

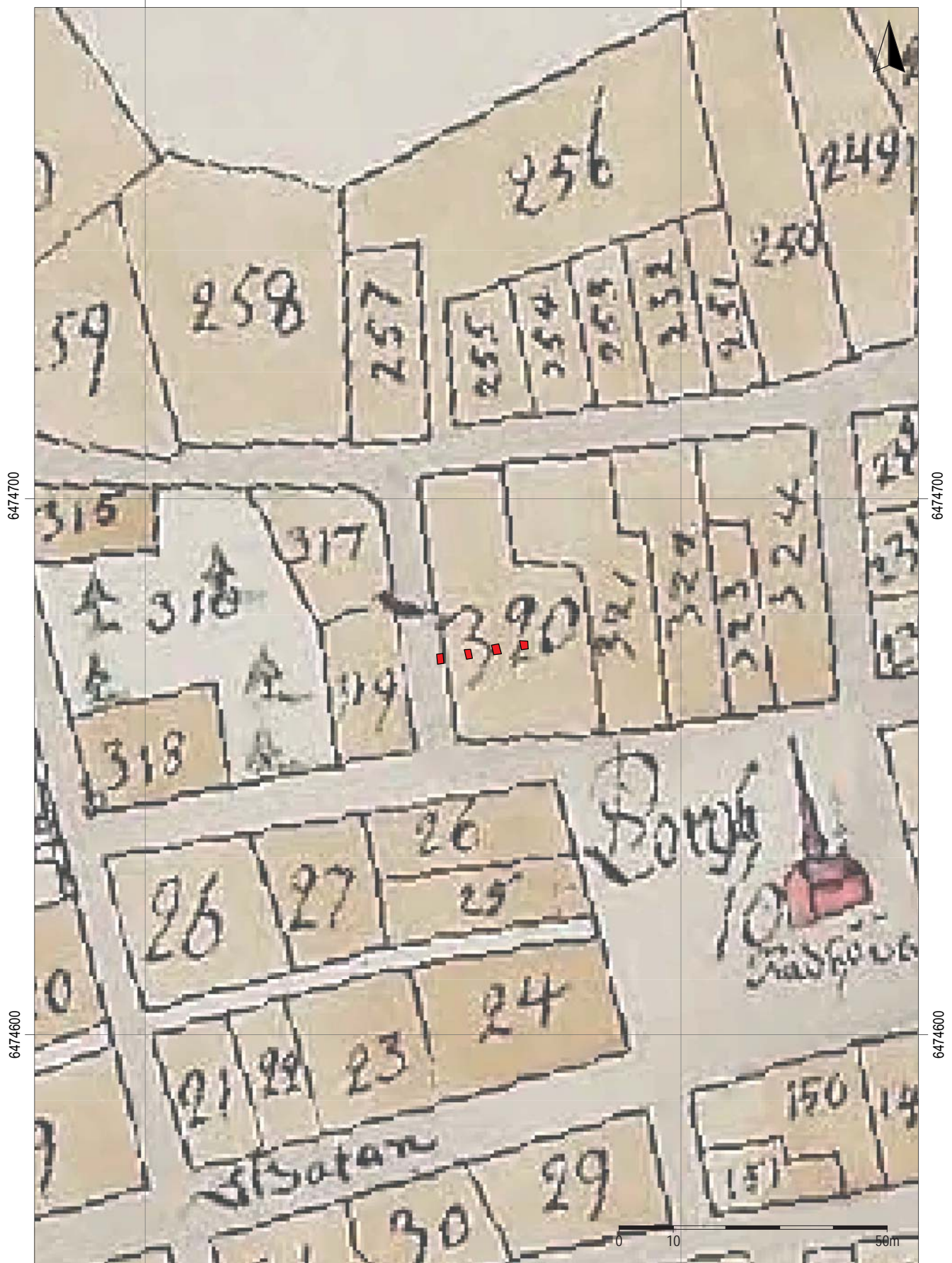
På 1651 års karta finns en gatusträckning som skär genom kv Ambrosia (se fig 4) och som vid tiden för kartans upprättande förenade Ågatan med Stora Torget. Därmed kan gatusträckningen möjligen ses som en föregångare till Platensgatan men i jämförelse med denna har 1600-talsgatan en förskjutning ca 27 m västerut.

På stadskartan från 1696 ligger undersökningsområdet inom tomt 320 vilken beskrivs som "Constans Collins Stenhusgårdh med trädgård och är den största inom kvarteret. Man kan vidare konstatera att tomterna i kvarteret är långsmala och ligger orienterade i nord-sydlig riktning och att de norra delarna vetter mot den medeltida Ågatan och de sydliga mot Stora Torget.

På 1757 års stadskarta finns nuvarande Platensgatan (vid tiden för kartans upprättande heter den västra

Figur 4. Schakten mot bakgrund av 1651 års karta. Notera gatan som skär genom kvarteret (se även fig 5). Skala 1:1 000.

Figur 5. Schakten mot bakgrund av 1696 års karta. Skala 1:1 000.

Figur 6. Schakten mot bakgrund av 1757 års karta. Vid denna tid är Platensgatan utlagd. Skala 1 000.

Torggatan) utlagd, åtminstone i en etapp fram till Ågatan, och gården (nr 71) kallades vid denna tid för räntmästaregården och i kartbeskrivningen beskrivs den som mycket välbyggd.

År 1847 avyttrades gården (nr 4 på 1854 års stads-karta) till Östgöta Hypoteksförening. 1909 såldes den sedan vidare till Linköping stad. Vid denna tid fanns det en flygelbyggnad, ett stall och en ladugård på tomtens västra del. Gården kom länge att kallas för Gamla Hypoteksgården (Kugelberg 1972:119). Under åren 1922–1939 var Östergötlands museum inrymt i den sk Hypoteksgården vid Ågatan/Platensgatan.

Tidigare arkeologiska undersökningar

En del arkeologiska undersökningar har tidigare genomförts i kvarteret, se fig 8. År 1966 och i samband med byggnationen av den förvaltningsbyggnad i brunt tegel som står kvar än idag gjordes en relativt omfattande undersökning. De framkomna undersökningensresultaten tolkades som en senmedeltida gård med två stenhushus och möjlig trähusbebyggelse (Lindahl 1966–67:55ff). Tyvärr saknas en dokumenterad stratigrafi kring de båda stenhushusen och det är därför oklart

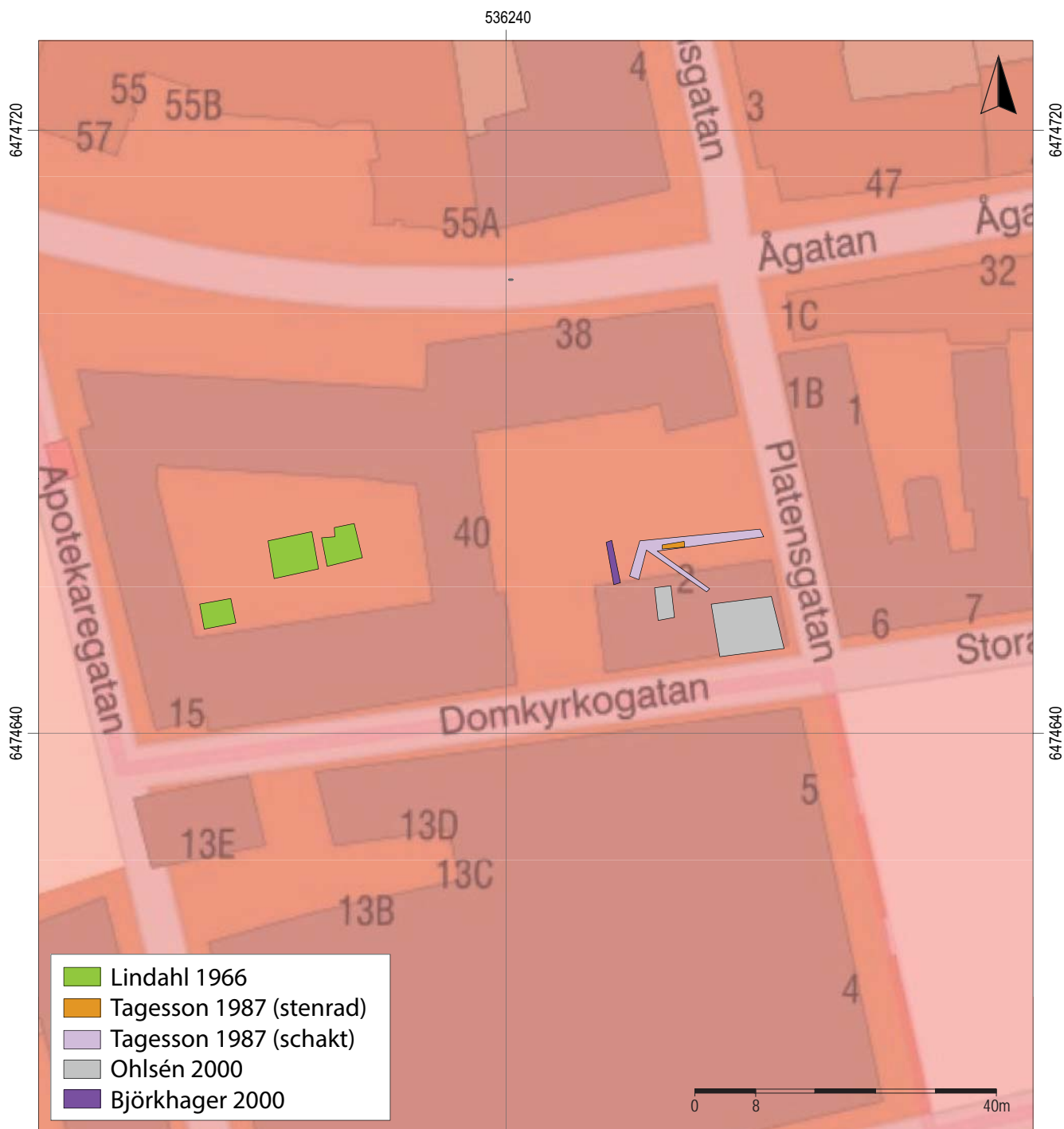
Figur 7. Schakten mot bakgrund av 1854 års karta. Skala 1 000.

om byggnaderna har haft föregångare på platsen. Möjligen kan de stenläggningar som uppförts ovan steril mark tala för detta (Tagesson 2002:381).

År 1987 schaktades det för en VA-ledning inne i kvarteret, se fig 8. Arbetet omfattade ett 27 m långt schakt. I nordvästra delen av schaktet dokumenterades en 3 m lång stenrad, se markering på fig 8. I profilerna dokumenterades bl a nivåer med stenläggning och brandlager. Lämningarna tolkades som en bebyggelsefas med rester efter ett eventuellt nedbrunnet trähus. Stenläggningen kan ha utgjort en stensatt gårdsplan (Tagesson 1987).

I samband med Tagessons avhandlingsarbete gjordes en inventering av Linköpings medeltida stenhus och stenkällare (Tagesson 2002) och då noterades att det bl a funnits stenhus i den del av kvarteret som gränsat mot Domkyrkogatan. Ett av dessa finns delvis bevarat i form av en källare belägen under Hagdahlska huset i kvarterets sydöstra del. Huset uppfördes kring 1790 av lantränkmästare Johan Hagdahl. Byggnaden är ett tvåvåningshus och har en stor inredd vindsvåning (Kulturhistorisk byggnadsinventering 1980–81 och 1992).

Inför uppförandet av en uteservering utanför Hagdahlska huset år 1996 utfördes en antikvarisk kontroll.

Figur 8. Markering av tidigare utförda undersökningar i kv Ambrosia, (notera att alla lämningarna från Lindahls undersökning inte är med på kartbilden, endast de båda stenhusen). Skala 1:800.

Vid schaktningen 1996 påträffades endast sentida lämningar såsom resterna efter en trädgårdsdamm och en stenlagd gång. Det var dock bara toppen på kulturlagren som berördes i samband med arbetsföretaget. Schaktdjupet i det aktuella fallet uppgick till 0,3 m (Schönbeck 1996).

År 2000 gjordes en arkeologisk efterkontroll i ett schakt som grävts utan antikvarisk medverkan. Då dokumenterades kulturlager samt en stenläggning vid Hagdalska husets nordvästra hörn. Stenläggningen tolkades som resterna efter en föregångare till Platensgatan, alternativt en stenlagd gårdsplan (Björkhager 2003:28). På vilket djup stenläggningen framkom är inte angett i rapporten.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att i första hand se till att fornlämningen berördes i så liten omfattning som möjligt av ingreppet. De lämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Schakten, totalt fyra stycken, handgrävdes ner till ett djup om ca 1,4 m av personal från FM Hantverkskompetens. Den arkeologiska undersökningen utfördes som en schaktningsövervakning. Framkomna lager och konstruktioner dokumenterades i plan och sektion. Ben och jord samlades in för ^{14}C -datering samt makroskopisk analys. Inga fynd framkom.

Figur 9. Schakten handgrävdes av personal från FM Hantverkskompetens. Foto från väster, Helén Romedahl, ÖM.

Figur 10. Schakten handgrävdes av personal från FM Hantverkskompetens. Foto från öster, Helén Romedahl, ÖM.

Resultat

Här nedan presenteras framkomna undersökningsresultat, redovisade schakttvis (från öst till väst). Lager och konstruktioner presenteras i korrekt stratigrafisk ordning, d v s från det äldsta till det yngsta lagerskiktet. Observera att lagernumreringarna är unika för varje schakt.

Schakt 282 (mot öster)

Kulturlager framkom här på en nivå om 0,3 m under dagens markyta. Orörd markhorisont nåddes inte inom befintligt schaktdjup på 1,3 m. Stratigrafiskt äldst var ett ca 0,2 m tjockt lager med grå siltig sand (L3). Denna överlagrades av ett sandlager (L2) som var helt genombrutet och uppluckrat av trädrötter från det träd som stod precis intill schaktet. I lagrets topp och i kontaktytan mot ovanliggande L1 syntes ett par större stenar (upp emot 0,4 m stora). Sista nivån innan bärlager var L1 som utgjordes av ”flammig” sandig silt.

Schakt 274 (mot väster)

Schaktväggarna här dokumenterades åt tre väderstreck även om stratigrafin i stort sett var likartad. I nedanstående redovisning anges inom parantes de lagernummer som också anges på ritningarna i bilaga 1. Observera att samma typ av lager kan ha olika numreringar.

Kulturlagren började här på en nivå om 0,4 – 0,5 m under dagens markyta. Orörd markhorisont framkom på ett djup om ca 1,2 m. Stratigrafiskt äldst var ett lager med mörkbrun homogen silt (L8), tolkad som ett ursprungligt matjordslager från vegetation eller odling. Överlagrande, (L7), var ett kompakt skikt med lerblandad silt (planeringslager?).

Över silten avtecknade sig tunna lager med sand (L6). Ett frö från sanden kunde med hjälp av ¹⁴C-analys dateras till 1411–1458 e Kr (Ua-77066, 1 sigma). Vid undersökningstillfället tolkades lagret som en möjlig golvnivå inne i en byggnad men detta var inget som kunde bekräftas av den makroskopiska analysen. Innehållet utgjordes bland annat av raseringsmaterial, ängsväxter samt kryddkrassning. Kryddkrassning kan i det här sammanhanget tyda på närheten till odling eller att man på något sätt hanterat utsädet till en kryddgård här.

Ovan sanden följde en stenläggning i sättsand (L5). Ovan stenarna fanns ett mycket tunt skikt med vitt kletigt kalkbruk (L4). Oklart om kalkbruken ska ses tillsammans med stenarna eller vad den annars representerar. Över kalkbruken följde ett skikt med brun homogen sand. Ett frö från sanden kunde med hjälp av ¹⁴C-analys dateras till 1445–1629 e Kr (Ua77067,

2 sigma). Den makroskopiska analysen visade på innehåll av enstaka smältor och kulslag som är spår av smidesverksamhet, kanske på aktuell stadsgård eller i dess närhet.

I sektionerna mot norr och väster överlagrades kalkbruket av ett skikt med skarpkantade mindre kalkstenar. (L2). Sista nivån, L1, innan bärlager, var ett matjordslager bestående av gråbrun siltig sand som innehöll små komponenter av tegelkross och kol.

Vad gäller stratigrafin mot norr och öster hänvisas till sektionsritningarna i bilaga 1.

Schakt 269 (mot väster)

Kulturlagren började här på ett djup om 0,3 m. Orörda marknivån låg här på ett djup om ca 1,4 m. Stratigrafiskt äldst (L4) var ett lager med brun siltig sand ovan vilken det följde ett skikt med starkt sotig sand (L3). Efter ytterligare ett skikt med sand (L2) följde ett betongfundament och ovan detta kalkstensplattor. Sista skiktet innan moderna bärlager var matjordslagret L1 som dokumenterats i samtliga schakt.

Schakt 265 (mot norr)

Kulturlagren började här på ett djup om ca 0,7 m. Orörda markhorisonten framkom på ett djup om ca 1,3 m. Stratigrafiskt äldst var ett lager med gråflammig sand (L3). Den makroskopiska analysen visade bl a ett rikligt inslag av slagg och kulslag vilket indikerar närhet till en smedja. Nästa utgjordes av sotig sand (L2) som innehöll en del kalkbruk samt enstaka slagg.

Sista nivån innan moderna bärlager var matjordslager L1 som dokumenterats i samtliga schakt.

Tolkning av lager och konstruktioner

Kulturlagren i kv Ambrosia utgjordes i allmänhet av relativt tunna sandiga eller siltiga lager som, mot bakgrund av att vi befinner oss i tomtmark, tolkas representera flera bebyggelsenivåer (hus och/eller gårdsbeläggningar). Den sammanlagda kulturlagertjockleken uppgick till ca 0,6–0,8 m. Toppen på kulturlagren syntes på 0,3–0,7 m under dagens markyta. Den orörda markhorisonten framkom på 1,2–1,4 m djup. Den stratigrafiskt äldsta nivån i samtliga schakt utgjordes av ett skikt med mörkbrun/grå silt/sand. Lagret, som uppträdde på nivåer om ca 1,2–1,3 m under markytan, tolkas som ett ursprungligt matjordlager från vegetation eller odling. Ovan detta följde sedan nivåer som tolkas representera olika bebyggelseskikt, här i form

Figur 11. Kv Ambrosia med fontän (rester efter denna påträffades i schakt 269) och bronsstaty. Till höger den byggna-
 nad som under åren 1922–1939 inhyste Östergötlands museum. Foto från öster, Arthur Möllman (år okänt).

av brandlager samt stenläggningar, eller rester efter stenläggningar i form av lager med sättsand. Denna lämningsbild har även bekräftats i samband med tidigare arkeologiska undersökningar i kvarteret (se t ex Tagesson 1987 och Björkhager 2003). I ett av schakten (274) överlagrades den sista bebyggelsenivån av vad som tolkas som ett raseringslager.

Det schakt som hade bäst bevarad lagerstratigrafi var schakt 274 där det framkom lämningar som antingen kan knytas till en byggnad inne på tomtmark eller en gårdsmiljö. Schaktets begränsade storlek gör tyvärr tolkning åt endera hållet svår och måste därför hållas öppen. I schaktet överlagrades det stratigrafiskt äldsta matjordslagret av ett skikt med kompakterad lera/silt – tolkat som ett planeringslager/konstruktionslager. Konstruktionslagret överlagrades av tunna (ca 0,02 m) skikt med sand vilka möjligen har utgjort underlag för stenläggningar där stenen nu inte finns kvar. I den norra, östra och södra sektionen utgjordes nästa

stratigrafiska nivå av en stenläggning i sättsand som, då i linje med vad som nämnts här ovan, antingen kan tolkas som en stenlagd gårdsyta alternativt ett stenlagt golv. Denna nivå överlagrades sedan av raserings som antingen bestod av skikt med vitt kletigt kalkbruk (i västra och norra sektionen) eller jord med kalkbruksklumpar och tegelsmul.

Efter raseringen följde mot norr och väster ytterligare tunna lager med sand samt en nivå med stenflis/skarpkantat stenmaterial bl a kalkstenar. Preliminärt tolkas stenflisen ha något att göra med den trädgård som hörde till Hagdahlska huset, möjligen som underlag till en trädgårdsgång eller liknande. Även i intilliggande schakt 269 fanns lämningar med en koppling till denna trädgård, här i form av ett betongfundament samt kalkstensplattor vilket pekar ut platsen för den fontän som ingick i trädgården. På fontänens ena kant fanns en granithäll på vilken det tronade en bronsstaty av Anders Zorn. Statyn fanns här mellan åren 1910–1979.

Figur 12. Kv Ambrosia med Platensgatan till höger i bild. Foto från söder, Arthur Möllman (år okänt).

Referenser

- Björkhager, V. 2003. *Arkeologiska undersökningar inom Linköpings stad*. Samlingsrapport 1995–2002. Östergötlands museum. Rapport 2003:52.
- Feldt, A-C. 2004. *En mur under Domkyrkogatan*. Östergötlands museum. Rapport 2004:34
- Kugelberg, A. 1972. *Gamla Linköpingsgårdar*. Linköping.
- Kulturhistorisk byggnadsinventering i Linköpings innerstad 1980–81, 1992. Östergötlands museum, kulturnämnden och Linköpings kommun.
- Lindahl, A. *Stenhus, systuga och badstuga i kvarteret Ambrosia*. I: Östergötland Meddelanden Östergötlands och Linköping stads museum, 1966–1967.
- Ohlsén, M. 2001. *Hagdahlska huset, kv Ambrosia 5*. Östergötlands museum. Rapport 2001:8.
- Schönbeck, M. 1996. *Kv Ambrosia*. Arkeologisk kontroll. Östergötlands museum. Rapport.
- Tagesson, G. 1987. *Kv Ambrosia*. Antikvarisk kontroll och dokumentation. Östergötlands museum. Rapport.
- Tagesson, G. 2002. *Biskop och stad - aspekter av urbanisering och sociala rum i Medeltidens Linköping*. Lund Studies in medieval Archaeology 30.

Kartmaterial

1651-års stadskarta. LMSD64-1:3. Stadsplan av Johan de Rogier.

1757-års stadskarta. LMSD64-1:22. Linköping stad. Mätning av Karl Jakob Vallberg

1854-års stadskarta. LMSD64-1:34. Linköping stad. Tomtmätning av Ernst Olof Viman.

Beskrivning till 1854 års stadskarta. LMA akt 05-LIN-255.

Fotografier

Östergötlands museums digitala arkiv. Id: OM.ARMO.019227.0001. Fotograf Arthur Möllman

Östergötlands museum digitala arkiv. Id: OM.ARMO.019227.0004. Fotograf Arthur Möllman

Appendix 1. ^{14}C -analyser

Uppsala 2023-02-28

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Helén Romedahl
Östergötlands länsmuseum
Avdelningen för arkeologi och byggnadsvård
Box 232
581 02 LINKÖPING

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från Ambrosia, Linköping, Östergötland. (p 4890)

Förbehandling av makrofossiler:

- 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
- 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ V-PDB}$	^{14}C ålder BP
Ua-77066	Kv. Ambrosia, Prov 4	-22,4	465 ± 28
Ua-77067	Kv. Ambrosia, Prov 5	-26,3	387 ± 28

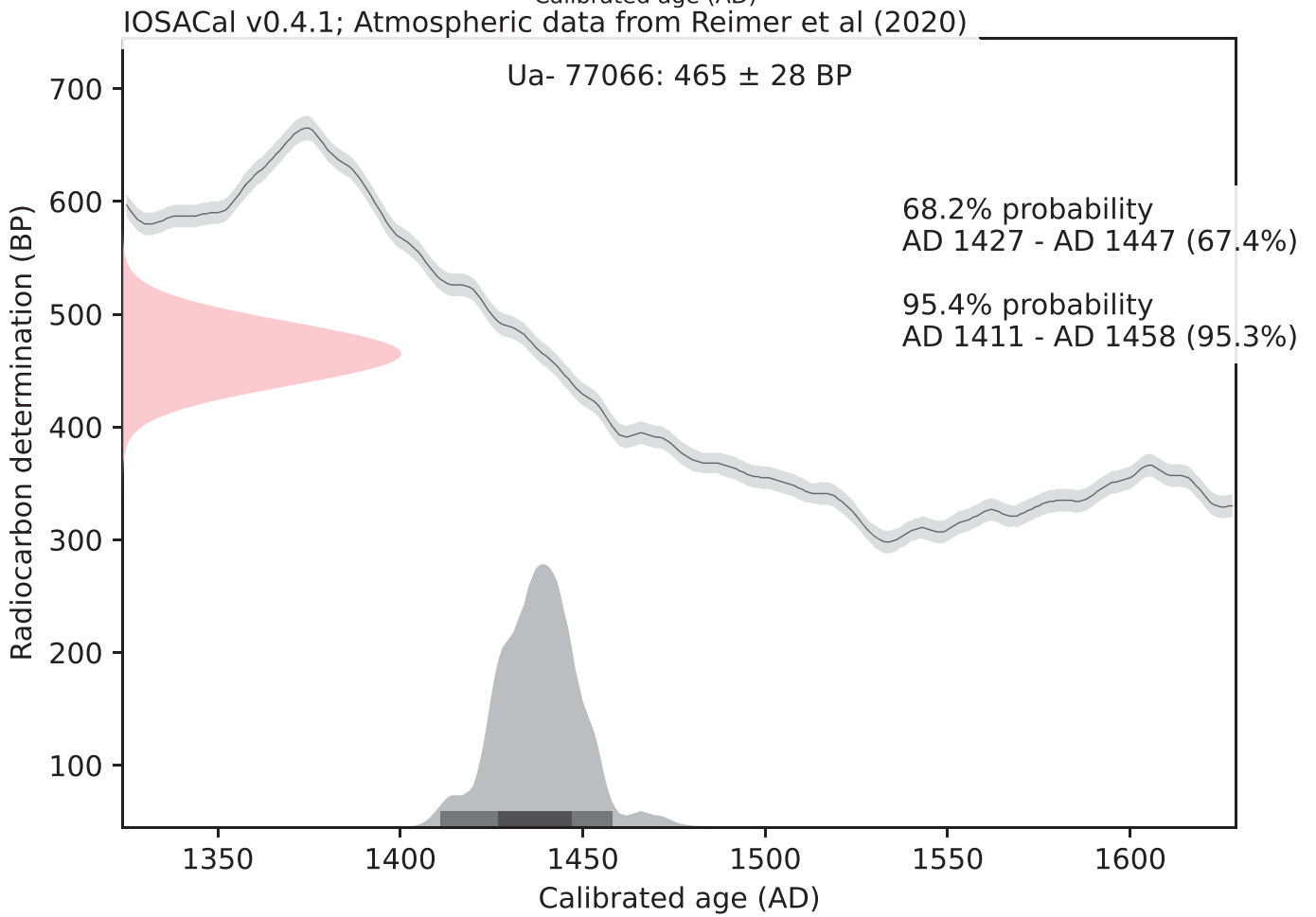
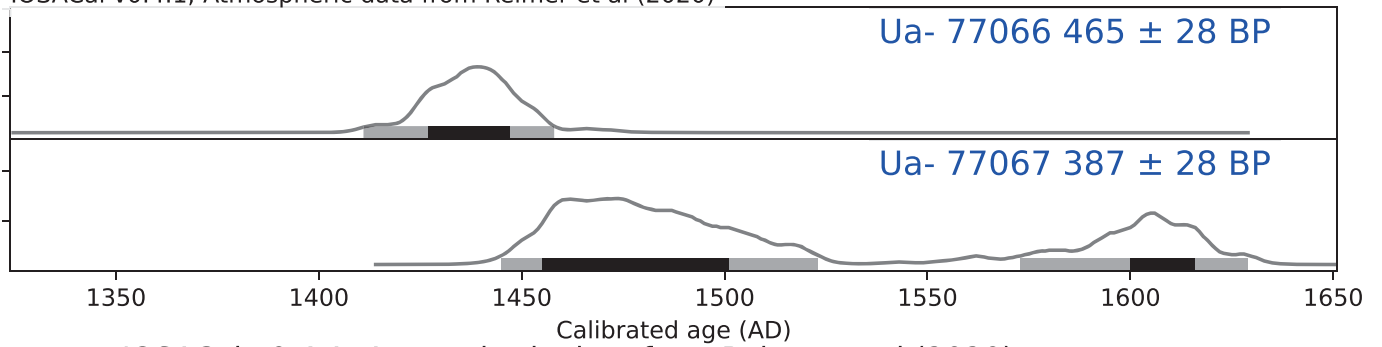
Med vänliga hälsningar

Maximilian Schmidt
Maximilian Schmidt
2023.03.01
10:02:59 +01'00'

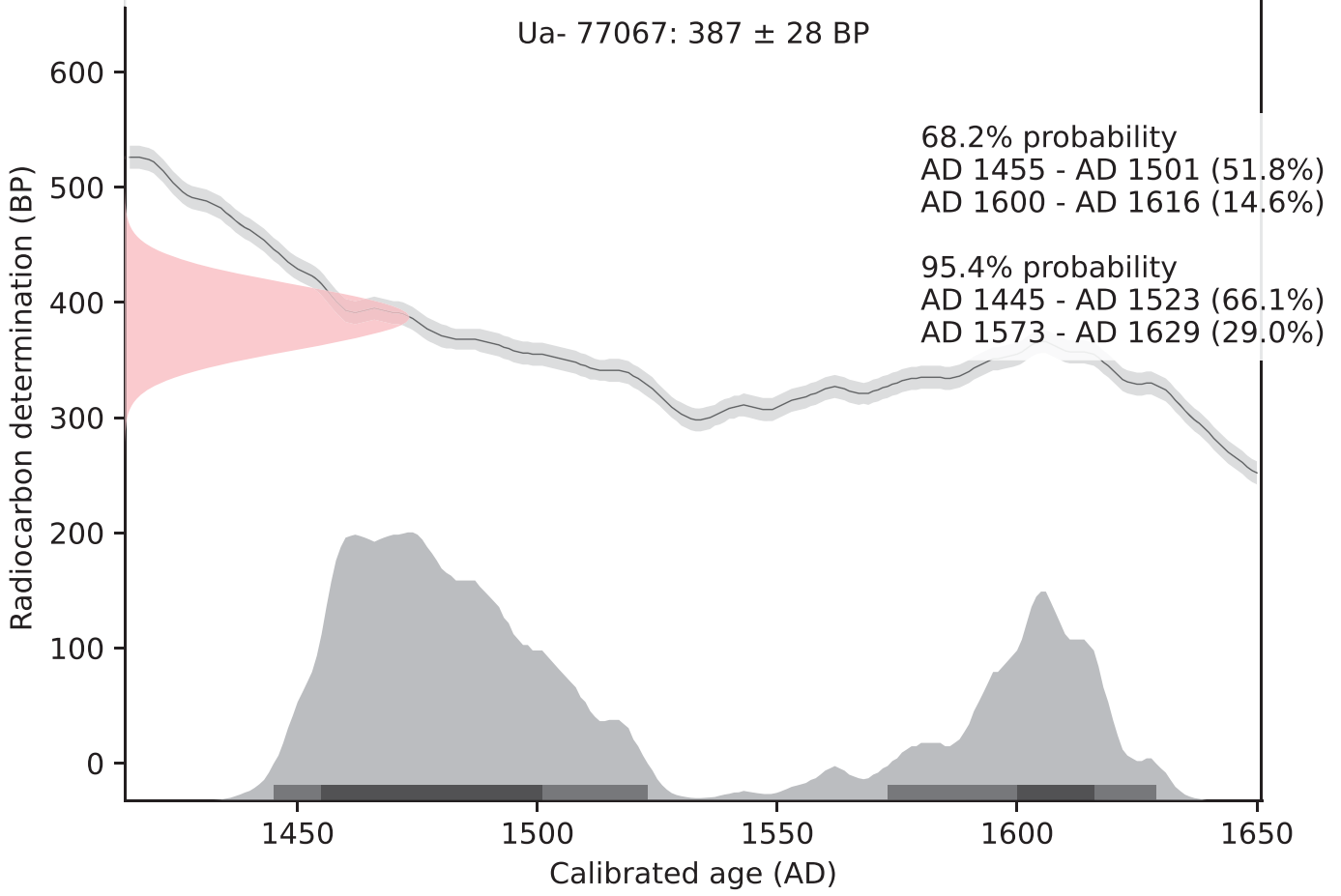
Maximilian Schmidt/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Appendix 2. Makrofossilanalyser

Makroskopisk analys av jordprover från kv. Ambrosia 6, Linköping

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2021-08-24

Bakgrund

Under den arkeologiska undersökningen av kvarteret Ambrosia 6, Linköping, Östergötland, insamlades fyra jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Proverna insamlades från fyra olika kulturlager, bland annat tolkade som äldre odlingsjord och olika brukningslager. Frågeställningarna inför analyserna rör vilka spår av aktiviteter och miljöer som speglas i lämningarna och om dessa kan bidra till den arkeologiska tolkningen. Speglar de till exempel inomhus eller utomhusmiljöer.

Metod

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktar med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–60 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

De provtagna brukslagren definierats med skarpa kontakter mot angränsande strata vilket visar att den postdepositionella bioturbationen varit begränsad, och i de flesta fall försumbar. Materialet bedöms huvudsakligen ligga *in situ* sedan övergivandet och eventuell omlagring av material har således skett *innan* depositionstillfället. I vissa lager kan postdepositionell bioturbation ha skett genom nedträngning av växtrötter men detta verkar inte nämnvärt ha påverkat det makrofossila innehållet i dessa lager. De oförkollade fröer som påträffades speglar ingen yngre flora.

Analysresultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkollade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamlingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar.

För att underlätta tolkningen har de identifierade växterna har grovt delats in i de ekologisk-kulturella kategorier som äng, ogräs, och odlade växter. Denna kategorisering är inte strikt och flera av växterna kan ingå i andra grupper.

Kv. Ambrosia 6			Prov nr	4	5	3	6
Linköping			Schakt	274	274	265	265
			L	6	3	2	3
			Sektion mot		Väst		Väst
			Volym/l	2,6	0,7	0,3	1,5
Vedartade växter			Obränt träflis	•••	•••	•••	•••
			Träkol	•••	•••	•••	•••
Örtartade växter			Rotträdar	••			
Animaliskt köksavfall			Brända benfragment	•			
			Fiskfjäll & fiskben	••			
			Abborrfjäll	•			
Övrigt			Tegel & kalkbruk		•••		
			Smälta	••		•	•
			Kulslagg ("smidesloppa")			•	••
			Slagg				••
Oförkollade fröer							
Vatten	Vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>					
Äng	Gråstarr	<i>Carex canescens</i> -type	2	1			
	Slankstarr-typ	<i>Carex flacca</i> -type	2				
	Knaggelstarr-typ	<i>Carex flava</i> -type		5		1	
	Hundstarr-typ	<i>Carex nigra</i> -type	1				
	Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>	1				
Ogräs	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type	5				
	Blå-/Rödmålla	<i>Chenopodium glaucum/rubrum</i>	1				
	Jordrök	<i>Fumaria officinalis</i>					1
	Pilört	<i>Persicaria laphatifolia</i>	1				
Bär	Hallon	<i>Rubus idaeus</i>				2	
Odlat	Kryddkrassning	<i>Lepidium sativum</i>		1			
Förkollade fröer							
Äng	Hundstarr-typ	<i>Carex nigra</i> -type		4			
	Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>		1			
Ogräs	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type		2			
Odlat	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>	2				

Diskussion

Prov 4, lager 6, schakt 274: Lager ovan lergolv och under stenlagt golv

Vid sidan och träflis och träkol innehöll lagret en stor mängd tegel och kalkbruk, vilket är en typ av material som snarast karakteriserar raseringsmassor än avsatta brukslager. Huvuddelen av materialet mellan golvnivåerna utgörs därför troligen av ett utjämnings lager som består av raseringsmaterial. Det är möjligt att en del av materialet i provet kommer från bruksfasen, antingen på det äldre lergolvet eller som nedsipprat material från stenläggningen ovan.

Växtmaterialet i provet består av både förkollade och oförkollade fröer. Bägge domineras av ängsväxter som kan vara spår av hö/bränt hö, eller dynga/svedd dynga. Dyngan förekommer i så liten mängd att det knappast är fråga om en stallmiljö, utan snarare markskräp. Bland de oförkollade fröerna finns också ett frö av kryddkrassning som är en odlad växt, vilket i sammanhanget är udda. Möjligen som ett resultat av att utsäde till en kryddgård hanterats i rummet, eller att detta varit en byggnad i anslutning till en odling.

Prov 5, lager 3, schakt 274: lager ovan stenläggning

Vid sidan om träflis och träkol var detta lager tomt på organiskt material, men däremot förekom enstaka smältor och kulslagg som är spår av smide. Troligen är materialet en utfyllnad eller utjämnings-

då brukslager brukar innehålla mer spår från den omgivande miljön. Materialet är för fåtaligt för att kunna hävda en omedelbar närhet till en smedja, men likväl visar det på en smidesverksamhet på stadsgården i fråga.

Prov 6, lager 3, schakt 265: Äldsta kulturlager ovan naturlig markhorisont

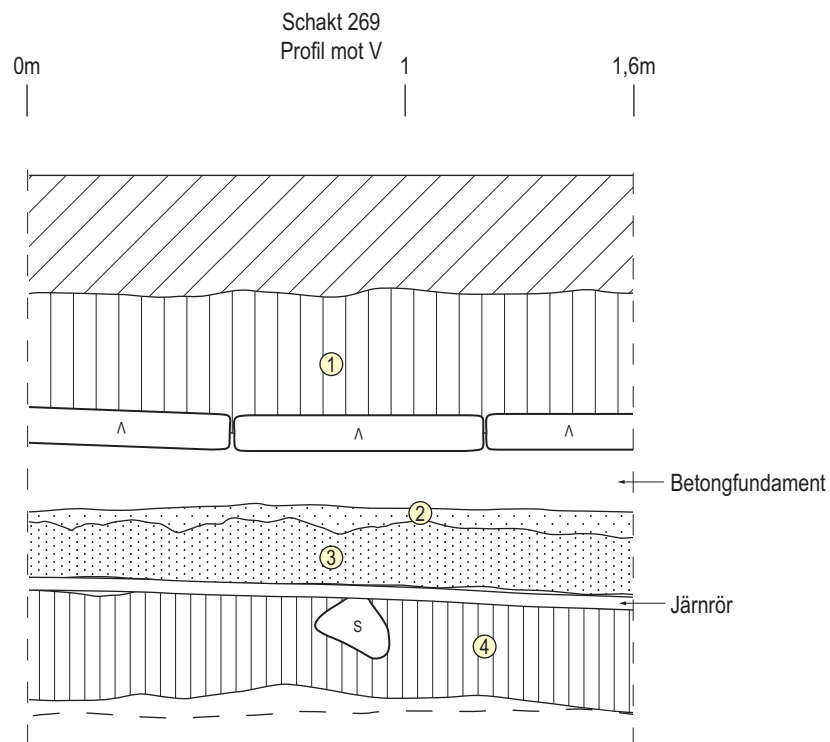
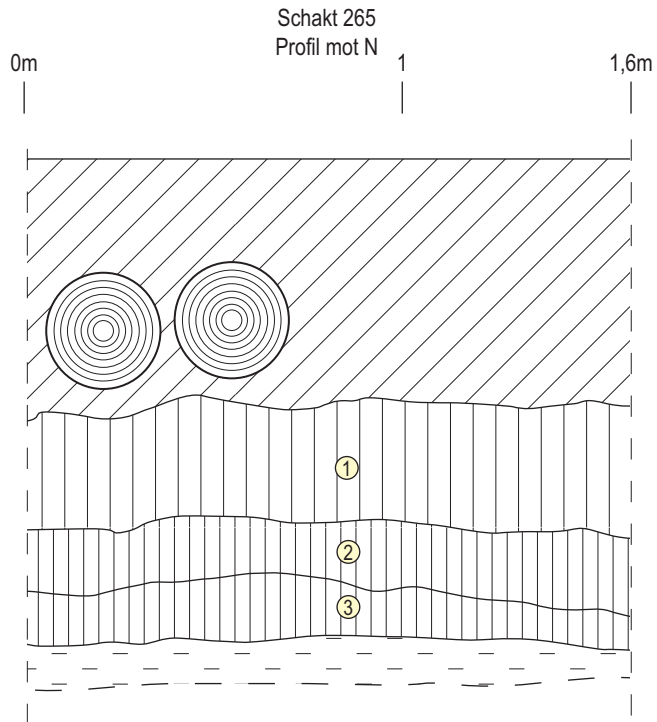
Vid sidan om träflis och träkol påträffades enstaka spår av ängsflora och näringskrävande ogräs som här troligen är spår av stalldynga och lokalflora, typisk för de flesta boplatstilljöer. Det kan inte uteslutas att jorden ursprungligen varit odlad och att stalldyngan är rester efter gödning av denna. I provet påträffades också rikligt med slagg och kulslagg som bör ha tillkommit efter en eventuell odlingsfas och som visar att en smedja stått i närheten.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

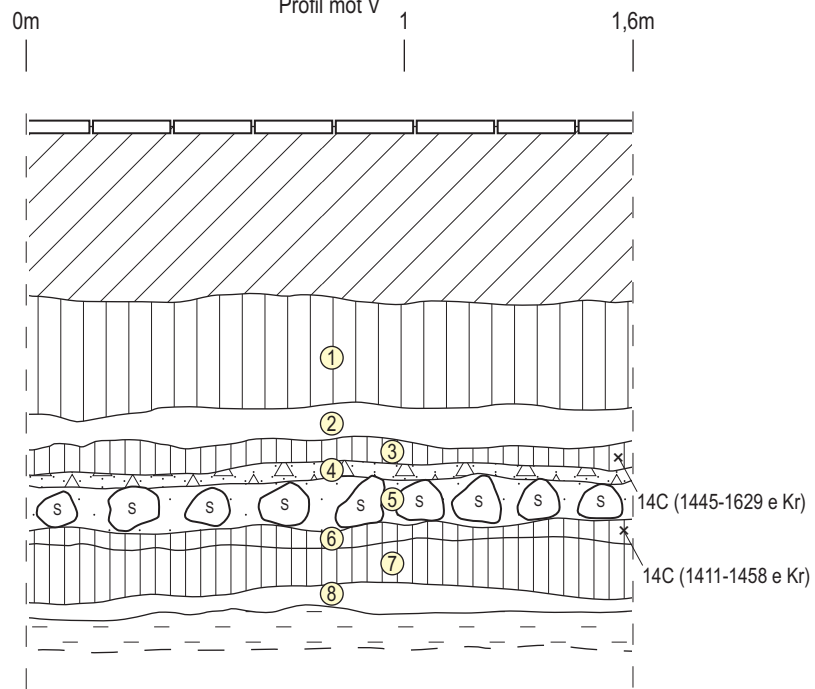
Schakt 269

1. Grå, kompakt, matjordsaktig sand.
2. Sand.
3. Starkt sotig sand.
4. Brun, siltig sand.

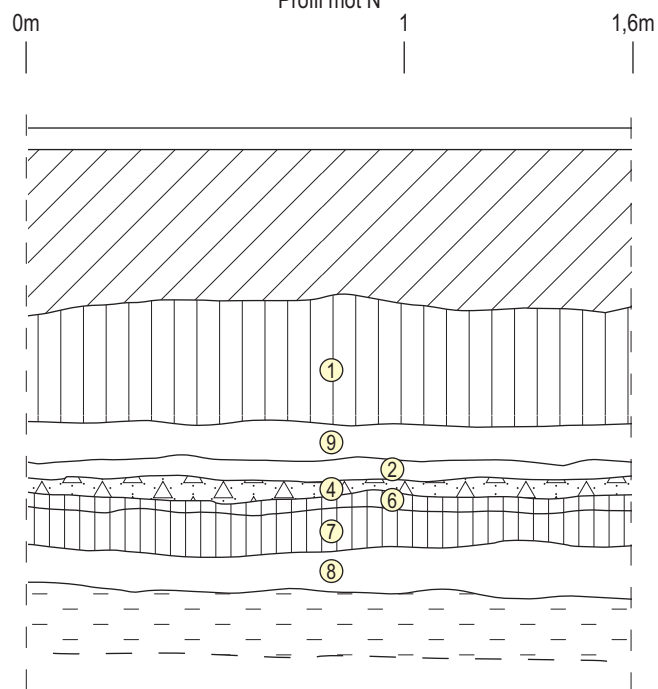

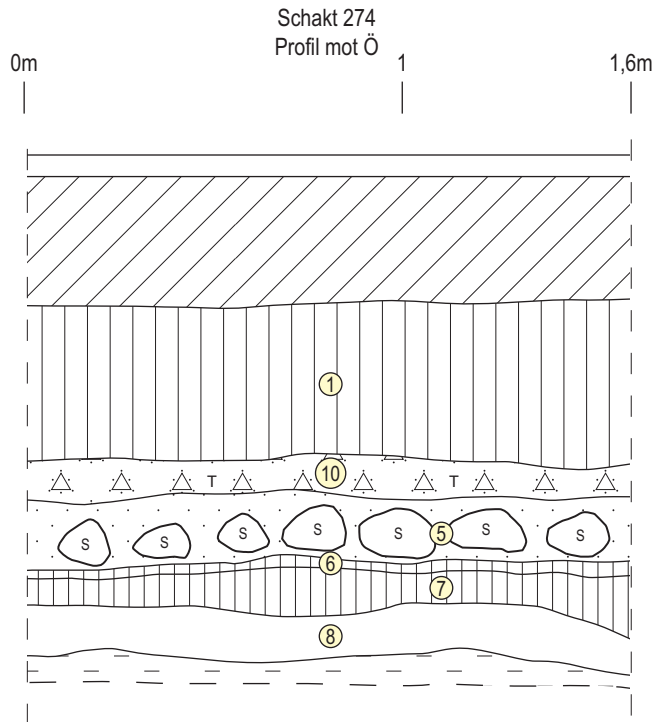
Kv Ambrosia 6
Linköpings stad
Linköpings kommun, Ög
L2011:4081
Profilritning 1
Skala 1:20
Dnr 0084/22
2022-05-09 Helén Romedahl
Renritning Johan Levin

Schakt 274
Profil mot V

Schakt 274
Profil mot N

Schakt 274

1. Gråbrun, siltig sand med tegelkross och kol. Matjordslager.
2. Kalkstensflisor, skarpkantad sten.
3. Brun, homogen sand.
4. Vitt, kletigt kalkbruk.
5. Sättsand och stenläggning.
6. Brun, homogen sand.
7. Ljus, kompakt lerig silt.
8. Mörkbrun, siltig sand. Ursprunglig matjord/planeringslager.
9. Gråbeige, flammig sand.
10. Klumpar med kalkbruk och tegelsmul.

Kv Ambrosia 6
 Linköpings stad
 Linköpings kommun, Ög
 L2011:4081
 Profilirtning 1
 Skala 1:20
 Dnr 0084/22
 2022-05-09 Helén Romedahl
 Renritning Johan Levin

Den 9–10 maj 2022 utförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom kv Ambrosia 6, inom fornlämningsområdet för Linköpings medeltida och historiska stads-
lager, L2011:4081. Arbetet utfördes med anledning av schaktning för fyra markisfundament till Restaurang Merwahs uteservering. I samtliga schakt framkom kulturlager och i ett av schakten en stenläggning. De äldsta lagerkontexterna låg på ett djup om ca 1,2 m under dagens markyta.

ISSN 1403-9273

Rapport 2023:14